

Tom 11

Nauczyciel i dziecko
w dobie kryzysu edukacji

Edukacja małego dziecka

- Tom 1: Teoretyczne odniesienia, tendencje i problemy
- Tom 2: Wychowanie i kształcenie w praktyce
- Tom 3: Nowe konteksty, poglądy i doświadczenia
- Tom 4: Konteksty rozwojowe i wychowawcze
- Tom 5: Nauczyciel-wychowawca w przedszkolu i szkole
- Tom 6: Wybrane obszary aktywności
- Tom 7: Przemiany rodziny i jej funkcji
- Tom 8: Przedszkole – przemiany instytucji i jej funkcji
- Tom 9: Szkoła – przemiany instytucji i jej funkcji
- Tom 10: Wychowanie i kształcenie – kierunki i perspektywy zmian
- Tom 11: Nauczyciel i dziecko w dobie kryzysu edukacji

Tom 11

Nauczyciel i dziecko w dobie kryzysu edukacji

praca zbiorowa pod redakcją

Ewy Ogrodzkiej-Mazur

Urszuli Szuścik

Beaty Oelszlaeger-Kosturek

Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego
Cieszyn – Kraków 2017

© Copyright by Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2017

Recenzent:
prof. zw. dr hab. Maria Jakowicka

Redakcja wydawnicza:
Aleksandra Adamczyk

Konsultacja streszczeń w języku angielskim:
Marek Kolorz

Opracowanie typograficzne:
Alicja Kuźma

Projekt logo:
Urszula Szuścik

Projekt okładki:
Magdalena Muszyńska i Izabela Surdykowska-Jurek
CZARTART

Publikacja dofinansowana przez Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji
Uniwersytetu Śląskiego

ISBN 978-83-7587-468-6
ISBN 978-83-8095-182-2

Oficyna Wydawnicza „Impuls”
30-619 Kraków, ul. Turniejowa 59/5
tel./fax: (12) 422 41 80, 422 59 47, 506 624 220
www.impulsoficyna.com.pl, e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl
Wydanie I, Kraków 2017

Druk i oprawa: OSDW Azymut Sp. z o.o.

Spis treści

Wprowadzenie	9
WSPÓŁCZESNY NAUCZYCIEL WOBEC ZMIANY W EDUKACJI	
MALGORZATA ZALEWSKA-BUJAK Nauczyciel – między autorytetem a autorytaryzmem	13
MARZENNA MAGDA-ADAMOWICZ Style pracy nauczyciela w edukacji dziecka	27
SOŇA KARIKOVÁ, MIROSLAV KRYSŤOŇ Identifikácia vzdelávacích potrieb krajanských učiteľov	45
ANNA PRZYBYLSKA-ZIELIŃSKA Refleksje o rzeczywistych warunkach pracy współczesnego nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej	55
ALEKSANDRA MINCZANOWSKA, ALICJA HRUZD-MATUSZCZYK W poszukiwaniu wzoru osobowego nauczyciela w toku studiów pedagogicznych (doniesienie z badań przyszłych pedagogów)	65
BEATA ŽITNIAKOVÁ GURGOVÁ Perfekcionistické dieťa v škole	79
BOŻENA MARZEC Zachęcanie przedszkolaków do samodzielności w świetle wyników ewaluacji zewnętrznej	91
ANNA GAWEL Rola nauczyciela w rozwoju twórczej postawy dziecka	103
WANDA BANASZEWSKA, IZABELLA GORCZYCA, JOANNA GÓRECKA Podejście konstruktywne w perspektywie możliwości i potrzeby zmian paradygmatu kształcenia	113
MAGDALENA KAPIAS Dialogiczność w przestrzeni przedszkoli rodzinnych	129
ANETA CZERSKA Duńska szkoła postrzegana z perspektywy nauczycieli, uczniów i rodziców	139

**RODZIC – DZIECKO – NAUCZYCIEL
W AKTUALNEJ PRZESTRZENI WYCHOWAWCZO-EDUKACYJNEJ**

BEATA OELSZLAEGER-KOSTUREK Czas dzieciństwa – wybrane wyniki badań	155
BARBARA LULEK Adaptacja – aktywizacja – animacja. O strategiach rodzicielskiego działania w edukacji małego dziecka	169
ELŻBIETA MAREK, TATIANA KŁOSIŃSKA Udział rodziców w edukacji dziecka (w świetle analizy wybranych programów kształcenia zintegrowanego)	181
LENKA ĎURICOVÁ, ANDREA SMOLKOVÁ Osobnosť učiteľa v predprimárnom vzdelávaní z pohľadu rodičov	195
GABRIELA PIECHACZEK-OGIERMAN Dylematy rodziców dzieci sześciolatków związane z rozpoczęciem obowiązku szkolnego	205
EUGENIA ROSTAŃSKA Doświadczanie zmian w komunikacyjnej przestrzeni edukacyjnej	217
MAŁGORZATA PRZYBYSZ-ZAREMBA „Zatrącenie” w cyberprzestrzeni jako atrybut współczesnego wychowania w rodzinie – wybrane uwarunkowania i implikacje	229
LEOKADIA SZYMCZYK Oczekiwania rodziców wobec edukacji dziecka w wieku przedszkolnym	243
BOŻENA GRZESZKIEWICZ Dziecko w środowisku dwujęzycznym	267
JOLANTA SUCHODOLSKA Diagnoza dziecka o nieharmonijnym rozwoju – ważne kryteria oceny warunków rozwoju w rodzinie	283
Informacja o autorach	297

Contents

Introduction	9
A MODERN TEACHER VERSUS CHANGE IN THE EDUCATION SYSTEM	
MAŁGORZATA ZALEWSKA-BUJAK A teacher – between authority and authoritarianism	13
MARZENNA MAGDA-ADAMOWICZ Teacher's styles of work in child's education	27
SOŇA KARIKOVÁ, MIROSLAV KRYSŤOŇ Identification of the educational needs of Slovakian teachers working abroad	45
ANNA PRZYBYLSKA-ZIELIŃSKA Reflections on actual working conditions of the modern teacher in early childhood education	55
ALEKSANDRA MINCZANOWSKA, ALICJA HRUZD-MATUSZCZYK In search of a teacher's personal model in the course of pedagogic studies (report from the research on future educators)	65
BEATA ŽITNIAKOVÁ GURGOVÁ A perfectionist child in school	79
BOŻENA MARZEC Encouraging pre-schoolers to independence in the light of results of an external evaluation	91
ANNA GAWEL The role of a teacher in creative attitude development of the child	103
WANDA BANASZEWSKA, IZABELLA GORCZYCA, JOANNA GÓRECKA Constructive approach in the view of possibility and need underlying change of teaching paradigm	113
MAGDALENA KAPIAS Dialogue in the family kindergarten sphere	129
ANETA CZERSKA Danish school from the points of view of teachers, pupils and parents	139

PARENT – CHILD – TEACHER IN THE CURRENT EDUCATIONAL AND TEACHING SPHERE

BEATA OELSZLAAGER-KOSTUREK Childhood period – selected research results	155
BARBARA LULEK Adaptation – activation – animation. Parental strategies employed in young child education	169
ELŻBIETA MAREK, TATIANA KŁOSIŃSKA Participation of parents in their child's education (in the light of the analysis of selected integrated education curricula)	181
LENKA ĎURICOVÁ, ANDREA SMOLKOVÁ Personality of the teacher in pre-school education from the parents' point of view	195
GABRIELA PIECHACZEK-OGIERMAN Parental dilemmas involving their six-year old children's compulsory schooling	205
EUGENIA ROSTAŃSKA Experiencing changes in the communication-based educational sphere	217
MAŁGORZATA PRZYBYSZ-ZAREMBA „Distraction” in cyberspace as an attribute of modern upbringing in a family – selected determinants and implications	229
LEOKADIA SZYMCZYK Parental expectations towards pre-school age child's education	243
BOŻENA GRZESZKIEWICZ A child in the bilingual environment	267
JOLANTA SUCHODOLSKA The diagnosis of the inharmonious child's development – the important criteria for assessing the family's development conditions	283
Information about the authors	297

Wprowadzenie

Nauczyciele i rodzice jako edukatorzy, wychowawcy oraz opiekunowie dzieci są poddawani nieustannym próbom w coraz to szybciej zmieniającej się rzeczywistości. Zmiany, m.in. o charakterze cywilizacyjnym, społecznym, kulturowym, technologicznym i edukacyjnym, stały się dla nich swoistymi wyzwaniem, tak więc obie strony edukacji podejmują szereg czynności i działań mających na względzie dobro dzieci, ich wszechstronny rozwój. Współpraca nauczycieli i rodziców, w trosce o jednolite oddziaływanie wychowawcze¹, odbywa się m.in. przez poznanie intelektualnych potrzeb wychowanków i stwarzanie warunków do ich realizacji, dostarczanie dzieciom właściwych wzorców osobowych do naśladowania, wdrażanie ich do podejmowania samodzielnych działań. Wraz z dziećmi nauczyciele i rodzice urzeczywistniają ideę trójpodmiotowości – zadanie wyznaczone do realizacji przez szkołę w podstawie programowej kształcenia ogólnego². Autorzy tekstów zaprezentowanych w niniejszym opracowaniu podejmują dyskusję nad tymi właśnie obszarami edukacji i wychowania – w przedszkolu, w szkole i w domu.

Tom 11 serii *Edukacja małego dziecka*, zatytułowany *Nauczyciel i dziecko w dobie kryzysu edukacji*, składa się z dwóch części. Teksty mają charakter teoretyczny, empiryczny i praktyczny. Stanowią wkład w dyskusję nad stanem edukacji małego dziecka oraz możliwościami jej modyfikacji zgodnie z uniwersalnym systemem wartości w perspektywie kształcenia młodych pokoleń i budowania wartościowego społeczeństwa. W szerszej perspektywie – dotyczą dylematów kształcenia nauczycieli.

W części pierwszej – *Współczesny nauczyciel wobec zmiany w edukacji* – autorzy tekstów podejmują ważne kwestie związane z budowaniem

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 czerwca 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Dz.U. z 2016 r., poz. 895, s. 8.

² Tamże, s. 11.

autorytetu nauczyciela, ze stylami i metodami jego pracy pedagogicznej zarówno w przedszkolach, jak i szkołach. Wychodząc naprzeciw potrzebom dzieci, autorzy wskazują w swoich artykułach na sposoby ich rozpoznania oraz uwzględniania w praktyce pedagogicznej. Podkreślają wagę właściwej komunikacji między nauczycielami, rodzicami i dziećmi. Przedstawiają możliwości wdrożenia w polskich szkołach wartościowych koncepcji i systemów kształcenia, mniej lub bardziej znanych w światowych systemach edukacyjnych.

Teksty zawarte w części drugiej, zatytułowanej *Rodzic – dziecko – nauczyciel w aktualnej przestrzeni wychowawczo-edukacyjnej*, odnoszą się do zagadnienia współpracy rodziców (i rodziny) z nauczycielami pracującymi w przedszkolach i szkołach. Ukazano w nich znaczenie dzieciństwa spędzanego w rodzinie, przedszkolu i szkole oraz wagę udziału rodziców w edukacji dzieci. Przedstawiono dylematy rodziców związane z pójściem dziecka do przedszkola, podjęciem przez nie obowiązku szkolnego oraz ich poglądy na temat osoby nauczyciela. Podjęto wątek zmiany w komunikacyjnej przestrzeni edukacji, a także problematykę uwarunkowań i implikacji współczesnego wychowania w rodzinie w kontekście „zatracenia” w cyberprzestrzeni czy nieharmonijnego rozwoju dzieci oraz zagadnienie kryteriów oceny warunków rozwoju dzieci w rodzinie.

Oddając do rąk Czytelników ten tom, wyrażamy nadzieję, że jego lektura będzie przyczynkiem do podjęcia lub pogłębienia badań nad dzieciństwem i edukacją małego dziecka.

Beata Oelszlaeger-Kosturek